

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnium Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXIV. ad annum CCCXLVI.

Parisiis, 1644

Contra Eusebium & Theognium. Constantinus Augustus catholicae
ecclesiae Nicomediensium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15072

Contra Eusebium & Theognium.

Constantinus Augustus catholicae ecclesiae Nicomediensium.

OMNES probe nostis, fratres dilectissimi, Dominum Deum scilicet & saluatorem Christum patrem & filium esse: Patrem dico sine principio, sine fine, parentem saeculi ipsius: Filium vero, hoc est Patris voluntatem, quae quidem neque per cogitationem aliquam assumpta est, neque ad operum suorum perfectionem per substantiam extrinsecus quaesitam accepta. qui enim hoc intelliget, hic habebit ad omne supplicii genus indefessam tolerantiam. Sed Dei filius Christus omnium opifex, & immortalitatis ipsius largitor genitus est, quantum ad fidem spectat eam qua credidimus: genitus est, imo vero progressus est ipse, cum omnino in Patre esset, ad eorum quae ab ipso facta sunt, ordinationem. Genitus igitur indiuiduo quodam processu. voluntas enim simulatque domicilio ipse infixa est, ea quae diuersa indigent cura, secundum vniuscuiusque qualitatem tractat atque administrat. Quid igitur est? quid inter Deum Patrem & Filium medium? nihil scilicet. ipsa enim rerum completio cognitione accepit voluntatis imperium, non quidem separata ex Patris essentia voluntatem separauit. Quod vero ad ista sequitur, quis est qui Dominum meum Christum filium reuerentia magis ductus quam stultitia metuit? Num itaque patitur Deus? postquam augusti corporis habitatio

Κατὰ Εὐσεβίου καὶ Θεογνίου.

Κωνσταντίνου Σεβαστοῦ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας Νικομηδείων.

ΤΟΝ δεσπότην θεόν δηλαδὴ καὶ σωτῆρα Χριστὸν ἀκριβῶς ἀπαυτοὺς ἴσμεν ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, πατέρα τε καὶ υἱὸν ἑῷ. πατέρα φημι ἀναρχόν, ἀνὴρ τέλει, γενεά τῆς αἰῶνος αὐτοῦ. υἱὸν δὲ, τὰ ἐστὶ τῆς πατρὸς βούλησιν, ἧς οὔτε δι' ἐκδημησεώς πνος ἀνέληπται, οὔτε πρὸς τιλὴ τῶν ἔργων αὐτοῦ τελεσιουργίᾳ διὰ πνος ἐξελπημένης οὐσίας κατελήφθη. ὅς γὰρ τὸ τοῦ ἐνοῦ ἐνοήσας, οὐκ ἔξει πρὸς ἀπαν τιμωρίας γένος ἀκάματον ὑπομονῶν. ἀλλὰ γὰρ ὁ τῆς θεοῦ υἱὸς Χριστὸς ὁ τῆς ἀπάντων δημιουργός, ἐκ τῆς ἀθανάσιος αὐτοῦς γεννητός, ἐγγενήσῃ ὅσον πρὸς τιλὴ πῶσιν αὐτοῦ ἢ πεπτεῦκαμν. ἐγγενήσῃ, μᾶλλον δὲ πρὸς ἡλθεν αὐτοῦ, ἐκ πάντοτε ἐν τῷ πατρὶ ὄν, ὅτι τιλὴ τῶν αὐτοῦ γεννημένων διακόσμησιν. ἐγγενήσῃ πῶσιν ἀμερίστω πρὸς ἐλδύσ. ἢ γὰρ βούλησις ὁμοῦ καὶ τῶν οἰκηπέων αὐτοῦ ἐμπέπηγε, καὶ πῶσιν ἀπὸ διαφορῆς δέεται ὁμοιωσίας, καὶ τῆς ἐκάστου ποιότητος πρὸς ἡε τε καὶ διοικεῖ. πῶσιν ὅστις πῶσιν ἑῷ θεοῦ τῆς πατρὸς καὶ τῆς υἱοῦ; οὐδὲν δηλαδὴ. αὐτὴ γὰρ ἢ τῆς πρὸς ἀγαμάτων συμπλήρωσις αἰδήσας πρὸς εἰληφει τὸ τῆς βουλήσεως πρὸς πρῶμα, οὐχὶ δὲ μελετέσαι ἐκ τῆς τῆς πατρὸς οὐσίας τιλὴ βούλησιν δέσπῶσιν. ὁ δὲ πῶσιν ἔπειτα, πῶσιν ὅστις, ὅς τῆς Χριστοῦ τῆς ἐμοῦ δεσπότητος πῶσιν δὲ αἰδῶ μᾶλλον ἢ μελέων δέδιν; ἀρ' οὐ πῶσιν τὸ θεῷ; ἐπειδὴ ἢ τῆς σιμνοῦ σωματικῆς οἰκησις

ANNO
CHRISTI
325.

& miserabili affectu dissentimus. Hæc igitur ipsa est fides nostra? hæc sanctissimæ legis doctrina? Sed quæ tandem est causa, ob quam præsentis mali perniciës excitata est? O rem absurdam! o summum odium, quod omnis indignationis magnitudinẽ excedit! Quæ tandem visa est prædonis huius atrocitas? num Dei Filium negat ex indiuidua Dei substantia processisse? Anne Deus vbique est? atqui hunc semper adesse nobis sentimus. Anne huius potentia vniuersitatis ornatus coaluit, atque separationis dissidio priuatus est? Ne quid igitur a nobis actum sit, fratres carissimi, attendite quæso præsentis doloris probationem. Vos illius confessores fore promissistis, quem esse negatis, cum vobis istud exitiabilis ille doctor persuaserit. Quis obsecro innocentem multitudinem ista docuit? Eusebius videlicet tyrannicæ crudelitatis focius. Nam quod excubaret & omnino vigilaret pro tyranno, ex multis vindique potest intelligi, si quidem istud episcoporum, eorumque vere episcoporum cædes testantur: istud crudelissima Christianorum persecutio palam clamat. Neque certe de iis quibus me affecit contumeliis hoc loco verba faciam, per quas aduersariorum contra me concursus quantum fieri poterat maxime procurabantur, qui & oculis tamquam speculatoribus me obseruauit. Quin etiam ministerio prope militari, quo tyranno opem ferret, perfunctus est. Ac nemo existimet me imparatum minusque instructum esse etiam ad istas res, si opus fuerit,

ἢ οὐκ ἔστι διαδοχὴ διχονοῦμεθ. αὐτὴ ἄ-
ρα ὅστιν ἡ ἡμετέρα πίστις; αὐτὴ ἡ τῆς ἀ-
νωτάτου νόμου διδασκαλία; ἀλλὰ τίς
ἐστὶν αἴτια, δι' ἣν ὁ τῆς παρόντος κακοῦ
ὄλεθρος ἐξεργήσεται; ἢ τῆς ἀποπίας;
ἢ μίσει ὑπερβολῆ πάσης ἀνακατή-
σεως μέγιστος ὑπερπαύουσα; τίς ἡ τῆς
λησπείου πύτου ἀναπέφραται δυνά-
μις; ἢ τῆς θεοῦ υἱὸν δυνεῖται ἐξ ἀ-
μελείου τῆς πατρὸς οὐσίας παρεληλυ-
θέναι; ἀρ' οὐχὶ πανταχοῦ ὅστιν ὁ θεός;
καίτοι γε τῆτον πάντοτε παρεῖναι ἡμῖν
αἰθανόμεθα. ἀρ' οὐχὶ διὰ τῆς πύτου
δυναμείας ἡ τῆς ὅλων σωτήριον ὡ-
κοσμία, καίτοι γε τῆς τῆς χειρομοδ
διασείσεως ἐστέρηται; μὴ οὐκ ἡμῖν π
πέπρασται, ἢ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,
καταμάθετε νῦν ἀξίως τὰς βασιανούς
τῆ παρούσης πληθύνει. ὁμολογητὰς
ὑμᾶς ἐστὶ πύτου ἐπαγγέλατε, ὃν ἐστὶ
δυνεῖατε, ὑμᾶς τῆς πανάλοισ διδασκα-
λου πείθοντος. ἰκετεύω, τίς ὅστιν ὁ ταῦ-
τα διδάξας οὕτως ἀνακον πληθός;
Εὐσέβιος δηλαδὴ, ὁ τῆς τυραννικῆς ὡ-
μότιτος συμμύτης. ὅτι τῆς πανταχοῦ
τῆς τυραννίου γεγνηται πεσοφύλαξ,
πανταχοῦ ὅστιν σωροῦν. τῆτον μὲν γὰρ
αἱ τῆς ὀπισθοκόπων σφαγαὶ διαμύρτυ-
ρονται, ἀλλὰ τῆς πληθύνει ὀπισθοκόπων
τῆτον δὲ ἡ χαλεπωτάτη τῆς χειστα-
νῶν ἐκδιώξις διαρρήδην βοᾷ. οὐδὲν
γὰρ τῆς περὶ τῆς εἰς ἐμὲ γεγνημένον
ἕβρεων νῦν ἐσθ', δι' ὃν ὅτι μάλιστα
αἱ τῆς ἐκδιώξεων μεσθ' ἐπασαμα-
τεύσαντο σωδρομαί. ὅτι ἢ ὀφθαλ-
μοῖς κατὰ σκοπίους ὑπέπεμπε κατ'
ἐμοδ, καὶ μόνον οὐκ ἐνόησεν τῶ
τυραννῶ σωτῆσέ φερειν ἕπουργίας.
μὴ δὲ ἐμὲ τίς οἰεῖσθαι εἶναι περὶ
τῶν πύτων ἀπόδειξιν ἀπαρῶσθων.

ANNO CHRISTI 325.

ἐλεγχος γὰρ ἐστὶν ἀκριβής, ὅπ τὰς πρε-
 σβυτέρους καὶ διακόνους τὰς Ἀσεβίῳ ᾤ-
 επομήνοις Φανερόν ἕως ἑμοῦ σιωπῆ-
 λήφθαι σιωπῆσθαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν
 παρελήμην, ἀ νῦν ἐν ἀνακλήσει ἐνε-
 κεν, ἀλλ' εἰς ἐκείνων ἀνακλήσει ἕως ἑ-
 μοῦ παρενλήκαται. ἐκείνο μόνον δε-
 δια, ἐκείνο διαλογίζομαι, ὅπ ὑμᾶς ὀ-
 ρῶ πρὸς τὸ τῶ ἐκλήματος καλεῖσθαι
 κοινῶν. διὰ γὰρ τῆς Εὐσεβίου ἀνω-
 γῆς τε ἔκ διαστροφῆς σιωπῆσθαι τῆς ἀ-
 ληθείας κεραιστικῶν ἀειλήφατε.
 ἀλλ' ἐστὶν οὐ βραδεία θεραπεΐα, εἰ γὰρ
 ἰπὸ σκοπῶν πρὸν τε ἔκ ἀκέραιον νόον γὰρ
 λαβόντες, πρὸς τὸ θεὸν ἀπίσθητε ὅπρ
 ἰπὸ τῶ παρόντος ἐν ὑμῖν ὄσθι. καὶ πᾶ-
 λαί ἐχρῆν τῆς ὑμετέρας κρίσεως ἠρη-
 δαί, εἰ μὴ ὁ παρερημῶν Εὐσεβίου
 δὲν ἦ * πότε συλλαβομένων αὐτῶ ἐν-
 ταῦθα ἐληλύθει, καὶ πᾶν τῆς τάξεως
 ὀρθόπτη ἀνακλήσει σιωπῆσθαι
 χῆ. ἀλλ' ἰπὸ πρὸς αὐτῶ τῶ Εὐσεβίου
 πρὸς πᾶν ὑμετέραν ἀγάπην ὀλίγα
 πρὸς ἡμετέρας φράσαι, μέμνηται ὑμετέρας
 ἀνεξικακία ἰπὸ τῆς Νικαίων πόλεως
 γαλήνησθαι σιωπῆσθαι, ἢ καὶ αὐτὸς ἐγὼ
 πρὸς τῆς ὑμῶν σιωπῆσθαι
 λατρεία παρήμην, οὐδὲν ἔσθρον βου-
 λόμην, ἢ ὁμόνοια ἀπάσιν ἐργάσαι-
 ας, καὶ πρὸ πάντων ἐλέγξαι τε καὶ ἀ-
 ποσεισάσθαι τὸ πρῶτον τῆς, ὅτ' μὲν
 δεχθῆναι εἰλήφθαι διὰ τὸ Ἀρεῖν τῶ Ἀλε-
 ξανδρείῳ ἀπονοίας, ἰχυροποιεῖτο δὲ
 παραχρημα διὰ τὸ Εὐσεβίου ἀπόπου τὸ
 καὶ ὀλεθρίας σπουδῆς. ἀλλ' αὐτὸς ὄσθι
 Εὐσεβίου, πρὸς φιλέσθαι ἔπιμῶτα-
 ποι, μὴ ὄσθι νομίζετε σιωπῆσθαι, ἀτε
 δὴ ὑπὸ τὸ σιωπῆσθαι αὐτῆς ἠπώμε-

confirmandas. Verissime enim ostendi potest, tum presbyteros, tum diaconos a me manifeste deprehensos, qui Asebium assidue stipabant. Sed hæc quidem omitto, quæ nunc non edicuntur a me, quod ipse ea graviter & iniquo animo ferat, sed quos suæ ipsorum pudeat insaniam. Illud solum metuo, illud animo verso, quod vos video in huius criminis societatem vocari. Nam institutione Eusebii & conuersione conscientia vestra a veritate deflexit. Verum huius rei expedita est & facilis curatio, si modo episcopum fidelem & integrum nacti, oculos ad Deum denovo conuerteritis: quod quidem in præsentia est in vestra fitum potestate, quodque etiam dudum penes vestrum iudicium fuerat, nisi Eusebius ipse, de quo dixi, prauo eorum qui eum iuuerunt consilio huc præceps iuisset, & rectum eligendi ordinem impudenter conturbasset. Sed quoniam mihi de hoc ipso Eusebio pauca dicenda sunt, quæso libenter attendite. Non vos præterit Concilium Nicææ celebratum, cui ipse, sicut conscientia meæ munus postulabat, interfui, non alio sane animo, quam ut tum concordiam inter omnes constituerem, tum omnium maxime ut reprimerem penitus & submouerem eam rerum perturbationem, quæ ex Arii Alexandri amentia orta, illico ex absurdo & pernicioso conatu Eusebii vires collegit. Nam quanta conuersione, amantissimi honoratissimi que fratres, putatis istum Eusebium, utpote ipsa conscientia conuictum, quanta cum ignominia mendacis vndique deprehensis, aggressum esse primum certos quosdam homines subornare, qui pro

* f. d. 100. 101.

eo deprecarentur: deinde a me auxilium petere, ne tanti sceleris damnatus de honoris sui gradu deiiceretur. Huius rei testis est mihi Deus, qui tum mihi, tum vobis benignus perpetuo adsit, quod & meum peruertit iudicium, & turpiter a veritate abduxit: quod & vos cognoscetis. Nam tum omnia gesta sunt ex eius sententia, qui perniciem omnem adhuc intra cogitationem suam abditam & occultam tenuit. Ac primum, ut cetera illius nequitiae facinora praeteream, audite quaeso, quid nuper cum Theognio, quem dementiae suae socium habebat, perpetraverit. Ipse forte quosdam Alexandrinos qui a fide nostra defecerant, huc mitti iusseram, quandoquidem eorum opera dissidii flamma incensa erat. Sed isti honesti bonique scilicet episcopi, quos vera Concilii diiudicatio ad poenitentiam agendam referuauerat, non solum eos admiserunt ad se, & secum tuto collocarunt, verum etiam illorum deprauatis moribus communicarunt. Quamobrem ingratos istos aliquo pacto puniendos esse censui, & iussi ut a suis abrepti sedibus longissime relegarentur. Iam vestrum est ea fide in Deum aciem mentis vestrae intendere, in qua nos semper mansisse constat, & nunc etiam manere decet, omnemque aetatem ita degere; ut episcopos integritate vitae, doctrinae puritate, tum benignitate etiam in omnes, eximios habentes, iure laetemur. Si quis autem temere pestes illas vel memoria, vel laudibus celebrare audeat, confestim

θεογονήτως διαφθίωμαι πολήσιν, παρὰ τὴν ἰδίαν τόλμην διὰ τῆς

νῦν μὴ ὅσους δὲ ἀιζωνίης, τῆ πάντα
 ῥῥῶν ἐλληλεγκνή ψευδοδογία σινί-
 σαπο, ἰσοπέμπων μὲν μοι διαφόροις
 ἑδὺ ἀλίουῦται ὑπὲρ αὐτῶν. Ἐξαποῦμε-
 νος ἵ παρ' ἐμοῦ συμμαχίαν πνὰ, ὁ-
 πως μὴ ἐπὶ ποσούτω ἐλεγχθεὶς πλημ-
 μλήματι, τῆς ὑπερχούσης αὐτῶ πμῆς
 ἐκβάλλοιτο. μῦστος ὅστι μοι τούτου ὁ
 θεὸς αὐτὸς, ὅς ἐμοί τε καὶ ὑμῖν Φιλα-
 γάτως ἑπιμύθοι, ἐπεὶ καμὲ ἐκείνῳ
 ἀειέτρεψε, καὶ ἀπερπῶς ὑφῆρπασεν.
 ὁ καὶ ὑμεῖς ἑπιγνώσατε. πάντα μὲν γὰρ
 ἐπεράχθη τότε καδῶς αὐτὸς ἐπόδη,
 πῶν ὁποῦ κανὸν ἑπὶ τῆς αὐτῶ δια-
 νοίας ἀποκρυπτόμυθος. ἀλλὰ πρῶτω,
 ἵνα τὰ λοιπὰ τῆς ἑτύπου σκαμότητος
 ἀρῶ, τὴ μάλιστᾳ μὲν Θεογονίῳ, ὅν τῆς
 αὐτοίας ἐχθρὸν κοινῶν, διεπεράξατο, ἀ-
 κούσατε παρακαλῶ. Ἀλεξάνδριᾶς
 πνὰς τῆς ἡμετέρας πίστεως ἀιαχωρή-
 σαντας ἐνταῦθα κεκελεύθειν ἀποσα-
 λιώμα, ἑπὶ διὰ τὸ τούτων ὑπηρεσίας
 ὁ τὸ διαγνοίας ἠγείρετο πυρὸς. ἀλλ' ἑποί-
 καλοῖτε καὶ ἀγαθοὶ ἑπισκοποί, ἕς ἀ-
 παξ ἢ τὸ σωόδου ἀλήθεια πρὸς με-
 τάνοιαν τετηρήκα, ἕ μόνον ἐκείνας ὑπε-
 δέξατο, καὶ ἀπὸ αὐτοῖς ἠσφαλίσαντο,
 ἀλλὰ ἔ ἐκωνώνησαν αὐτοῖς τὸ τῆν ἑπ-
 πων κακοδοσίας. διὸ τῶτο πρὸς ἑδὺ ἀ-
 χελεῖσιν ἑτύποις ἐκρίνα πρῶτα ἀρ-
 παγῆται γὰρ αὐτὸς ἐκέλευσα ὡς πρῶ-
 τῶτά τω ἑξορεθίωμαι. νῦν ὑμετέρον
 ὅστι, πρὸς τὸ θεὸν ἐκείνη τῆ πῆς βλέ-
 πειν, ἢ πάντοτ καὶ γεγνήσας ἔ συνεσηκέ-
 να καὶ ἑπὶ πρέπει, καὶ διαπεράξατο. οὐ-
 πως ἑπισκόποις ἀγνοί τε καὶ ὀρθοδ-
 ξοίς, ἔ Φιλανθεοποις ἔχοντες χαίρο-
 μῶν. εἴπς δὴ ἢ πρὸς μνήμην τὸ λυ-
 μεῶνων ἐκείνων, ἢ πρὸς ἑπαμνον ἀ-
 τῆ

ANNO CHRISTI 325.

τῶ θεοφάνους τῶ θεοδότη, τὸ ἐστὶν ἐμοσ, ἐνεργείας ἀνασταλήσεται. ὁ θεὸς ὑμᾶς φυλάξοι, ἀγαπῶντο ἀδελφοί.

Νικητὴς Κωνσταντῖνος σεβαστὸς Θεοδότω.

ferui Dei, hoc est, meipsum opera poenas suae audaciae dabit. Deus vos, fratres carissimi, incolumes seruet.

Victor Constantinus Augustus Theodoto.

ὍΣΗ τῆς θείας ὀργῆς ἢ ἰσχύος πέφυκε, καὶ ὅζων εὐσεβείας τε καὶ θεοφιλῶν πεπνυμένων διχρήρες καὶ σεμαδύν· οἱ εἰς τὴν ἀγνωστῶν ἄνοιωτες ἀρησκίαν, τὸ ποδὸν σωτήρος θεοῦ ὀνομα τῶ συστήματι τῆς οἰκείου λησθίου ἐμψὶ τὸ τυχεῖν συζητήσεως ἐμίαναν. ὅτε ἡ μάλισμα μψὶ τὴν τῆς σωθῶδου ὁμογνώμονα συμφωνίαν ἐχρῶν τὴν ἀρετῶν ἐπαπορθεύσασθαι πλάττω, τότε πῶς αὐτοῖς ἀποπήμασιν ἐμψυρόντες ἐάλωσαν. διὰ τῶν ἡμεῶν τῆς θείας ἀρεθῶν αὐτῶν τῆς ἐαυτῶν ἀπώστατο λαῶν ἡμεῶν μὴδὲ ἐφῆρε τὰς ἀκακοῖς ψυχῶν ὀλίγον ὑπονοῖα φθρομύρας καθορᾶν· καὶ νῦν μὲν ἀξίαν ἀπὸν ἠπασε δίκην, μείζονα δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς διὰ τῆς παντὸς αἰῶνος λήψεται. ὅσπρ τῆς ἡμεῶν ἀληθινῶν δηλωθῆναι δεῖν ἠγασάμενοι, ἵν' εἴπῃ κακῆ ἀρεθῶν νεσις τῶ ποιούτων, ὡς ἐγὼ γε ἐκ οἰμαί, τῆς ἡμεῶν ἀνεκαθέσθαι ἀρεθῶν, ταυτῶν τῆς ψυχῆς ἀφελόμενος, καθαρᾶν, ὡς ἀρεθῶν, τὴν διδύοισιν, εἰλικρινῆ τε καθοσώωσιν, ἐ ἀχρῶν τῶν πῶν σωθῆναι θεῶν παρασχεῖσθαι ἀρεθῶν μνηστῆς. καὶ γὰρ τῶ ἀρεθῶν ὅστιν ὑποσῶν τῶ ἀρεθῶν, ὅς δὲ ἀν' ἀνεραίων τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐπάθλων ἀξίως βουλεύεται. ὁ θεὸς σε διαφυλάξοι, ἀδελφὲ ἀγαπῆτε.

QVANTA vis diuinæ iræ exitit, etiam ex iis quæ Eusebio & Theognio acciderunt, facile licet tibi intelligere: qui in sanctissimam religionem debacchantes, Dei saluatoris nomen ipsa turba prædonum suorum etiam post impetratam veniam polluerunt. Nam tum maxime quando post concordem Synodi confessionem, priorem errorem eos corrigere oportuit, absurdus istis opinionibus adherescere deprehēsi sunt. Ob hoc igitur diuina prouidentia ex populi sui numero eos exturbauit; quoniam neque tulit minime malas mentes amentia illa corruptas videre: & nunc debitas ab iis poenas exposcit, maiores etiam deinceps in omni sæculo sumpturus. Quod prudentiæ tuæ indicare oportere putabam, vt si qua peruersa admonitio istorum (quod non existimo) tuo infideat animo, ea ex animo deleta, puram, vt decet, cogitationem, veram sanctificationem, intermeratam fidem seruatori Deo præbere studeas. Etenim consentaneum est hoc ab eo fieri, qui incorruptis æternæ vitæ præmiis dignus haberi constituerit. Deus te custodiat, frater dilecte.

